

A beszélgetésen derült ki az is, hogy mindegyik zénesznek volt egy táncos partnere, akire figyelt, akinek zenélt, aki viszont neki mozgott, és az egészet improvizálták. De lényegtelen, hogy valami improvizáció-e vagy sem, az érdekes az, hogy hiteles-e, erős-e a produkció. És ha ennek eléréséhez valakinek a spontaneitás kell, akkor legyen spontán, ha pedig rengeteg gyakorlás, akkor gyakoroljon rengeteget. A zenei anyag egyetlen igazi értéke egy klasszikus részlet interpretációja. A beszélgetés azt jelezte, hogy egy koncepciókkal túlterhelt, túlgondolt és a gondolnivalók jelentéktelensége miatt átélhetetlen, kudarcos kísérlet született.

Gergye világlátásban az egyes személyekben meglévő közös képeket kutatta, míg a pszichológia tesztjei éppen nem az egyént, az egyéniséget, a szellemet érintik, hanem ezek szegényes párlatát, az individuumot. Az in-

dividuumról a logika, a matematika és a fizika tud mészélni, a pszichológia az egyéniségtől megfosztott lélek fizikája. Gergye Krisztián most megállt, körbenézett. Remélem, nem ebbe az irányba megy tovább.

QUARTET (Gergye Krisztián Társulata - Trafó Kortárs Művészetek Háza)

Díszlet: Árvai György. Jelmez: Béres Mónika. Dramaturg: Miklós Melánia. Zenei szerkesztő: Philipp György. Rendező-koreográfus: Gergye Krisztián. Tánc: Gergye Krisztián, Gresó Nikoletta, Téri Gáspár, Virág Melinda. További szereplők: Domokos Flóra, Frigy Ádám, Hoffmann Adrienn, Szabó Gábor.

Halász Glória

Déjà vu

ÚJRAVÁGVA

A Bozsik Yvette Társulat a megtörtént és a meg nem történt múltat jelen idejűvé tevő előadásának angol címe (tekintettel a külföldi vendégekre) *Rendezői változat*. Szerencsésebb elnevezés, mint a magyar, az *Újraévágva* ugyanis félrevezető lehet: nem múltbeli előadásokból ollózott montázsról, egyszerű újraszerkesztésről van ugyanis szó, hanem a sorok között egykor megbúvó vagy meg sem mutatott gondolatok keserű kabaréjáról.

Mivel az előadás az el nem mondottat mondja el, az *Újraévágva* tökéletesen értelmezhető a Bozsik-életmű ismerete nélkül is, bár tény, hogy felbukkannak korábbi munkák foszlányai, hangulatai, emblemikus figurái, így ha valakinek felrémlik az eredeti kontextus, nyilván külön izgalmat jelent számára az új meg- vagy átfogalmazás. A belterjesség egyedül néhány korábbi munka címének említése kapcsán merülhet fel, de mivel az előadás egy sikeres és hosszú utat bejárt alkotó önmagával kapcsolatos bizonyosságairól és bizonytalanságairól beszél, így a konkrét utalások sem nehezítik megértését. Bár a műfaj jellege miatt, aminek maga Bozsik is görbe tükröt tart, nyilván kevés teljesen avatatlan ember ül a nézőtéren. Az alaphelyzet egyértelmű: valóban *rendezői változatot* mutatnak be, az önmagán ironizáló, életművét kommentáló rendező Bozsik Yvette, akit egy kivetítőn Elek Ferenc színművész alakít elcsúszott szöveg parókában és balerinaruhában. A vetítőszenon és Elek gazdagon árnyalt, kacagtató és húsba vágó bohócjátéka mindvégig kapcsolatban van a szenonon törté-

tekkal: felvezeti, kommentálja azokat, reflektál a játékra. A nyitó képben a szenonon hentergő és szökdécselő alteregó produkcióját a közönségként kupacba tömörülő táncosok illetik magasztaló megjegyzésekkel. A láthatóan blőd, ámde rendkívül humoros, sőt groteszk táncot emelik piedesztálra a szenonon kritika bevett kifejezéseivel, paródiájával.

Az alkotó belülről és kívülről, önmaga és a befogadók oldaláról egyaránt láttatja életművét az előadásban: a túlzó hozsannát és a méltatlanul mélybe rántó kritikát – és azt, hogy mindeközben mi játszódhat le azokban, akik a produkciót létrehozzák. Ami igazán imponáló: szakmai és emberi hibák is boncasztalra, vagyis szenonon padra kerülnek. Az *Újraévágva* fekete terében tánckellékként és terepként is működő asztalok, székek és egy kanapé konkretizálja valamelyest a közeget. Nappali és talán étterem vagy ebédlő, mindenestre fogadás- vagy vendégszerzésű helyzet érzetét keltik. A szöveggel is többször és kiválóan élő táncosok ennek megfelelően alkalmi öltözetben vesznek részt a játékban. A formali-

tást indukáló helyzetben feszültség van a kisestélyik és öltönyök, valamint az alattuk tomboló szenvedélyek és sérelmek között. Előbbiek csúcsra jutnak egy szellemes, már-már tornamutatványként ható szerethezési jelenetben: a pöffeszkedő hím hosszúra nyújtott, bravúrosan sokszínű és túlédésített románcában a túlfűtött érzékiségű nővel. Mindez alkotói reakció a „Bozsik Yvette előadásaiban túl sok a szex” típusú megjegyzésekre, ahogyan az a táncosok csoportos, vagyis körkörös, asztalra és székre egyaránt komponált aktussorozata is.

Horváth Judit felvétele

Az előadás csúcspontja, legalábbis a nézőtér felhangzó nevetés alapján, a szereplők mikrofonhoz vonulása: a táncosok a róluk megjelent, valós vagy a valóságoshoz rendkívül hasonló kritikákból olvasnak fel részleteket. A jól ismert szövegek, szellemes vagy szellemesnek szánt jelzők a szereplőket, az előadásokban nekik juttatott teret, a rendezői-koreográfusi önkényt, a zenét kommentálják. Mindkét változat csattan: az egekbe emelő és a személyeskedve és virtuóz módon az alkotók kárára élcelődő egyaránt. Ez is csak annyiban tekinthető belterjesnek, hogy nyilván élvezetesebb, ha az ember jártas a tánckritikák nyelvezetében. Két vallomás emelkedik ki: a vak Barkó Tamás Braille-írást olvas fel önmagáról, illetve mellőzöttségéről Bozsik Yvette egy korábbi előadásában. A táncos később vonagló szót ad elő a kanapén. Ez a jelenet és a vetítőn Elek-Bozsik szájából elhangzó, érzéketlenül odavetett megjegyzés („vigyék ki a vak fiút”) kérdésesé tesz egy, a koreográfus életművében meghatározó jelenséget. Vajon a fogyatékkal élők színpadi szerepeltetése valóban az emberi nagyságra

és erőre, mindenki egyformaságára, az előítéletek felszámolására hívja-e fel a figyelmet, vagy egyszerűen a néző megrendítésére utazó hatásvadászat? Eltűnteti vagy kiemeli-e a másságot? Megrázó kérdésfeltevés egy olyan alkotó részéről, akinek célja nyilván az elfogadás segítése. Más jellegű, inkább az előadóra, mint a koreográfusra irányul Vati Tamás önmaga fejére olvasott hozsannája, amely után párducmintás alsónadrágban jelenít meg különféle madarakat néhány rezdüléssel – de idézett nagyszerűségének fényében rendkívül mulattatóan.

Iványi Marcell, az előadás kreatív producere maga is színpadra lép, és az alkotói és gazdasági válságra hivatkozva kinyilvánítja: a koreográfus nevével fémjelzett társulat új vezetőt keres az elhízott régi helyére. Az Elek Ferenc-féle paródiát is figyelembe véve olyanfajta fájó, egyúttal lenyűgöző önirónia jellemzi az előadást, ami a kortárs táncszcénákból és alkotóikból szinte teljes egészében hiányzik. A sorba állított székeken ülő táncosok megfordítják a korábbi jelenetek egyikében a kezükben tartott étlapot vagy mappát, és a rájuk írt nyomtatott betűk a következő feliratot adják ki: HAJRÁ BOZSIK – ezt egy betűcserével HAJRÁ BOZSIK-ra módosítják. Vajon mi a célja az alkotónak az önmagát temető és leíró produceri monológgal és betétekkel? Elképzelhető, hogy fricska ez a szakmának és kritikának, az őt magasztalóknak és elfogadni képteleneknek, emberi közelségbe hozása egy koreográfusnak, akiben a feltett kérdések és a kétségek léteznek ugyan, de korántsem ennyire égetően és felnagyítottan.

De ha a humor mögül elősejlő tragédia valós és mély, és tényleg összegzésre, újra- és átgondolásra készíti a koreográfust, a HAJRÁ BOZSIK valóban aktuális.

ÚJRAVÁGVA (Bozsik Yvette Társulat – Trafó, Kortárs Művészetek Háza)

Zene: Philippe Heritier, Yonderboi. **Tér:** Vati Tamás. **Fény:** Pető József. **Hang:** Kondás Zoltán. **Jelmez:** Juristovszky Sosa, Tamara Barnoff. **Kreatív producer:** Iványi Marcell. **Videó:** Hörcher Gábor. **Koreográfus-asszisztens:** Krausz Alíz, Vislóczki Szabolcs. **Rendező-koreográfus:** Bozsik Yvette. **Előadók:** Amândio Cardoso, Barkó Tamás, Fülöp Tímea, Gombai Szabolcs, Hasznos Dóra, Kalmár Attila, Krausz Alíz, Tallós Andrea, Samantha Kettle, Szakonyi Györf, Vati Tamás, Vislóczki Szabolcs. **Videofelvételen közreműködik:** Elek Ferenc.